אור אלחנן

בסייעתא דשמיא

פרשת ויצא

תשפ"ז

יו"ל ע"י קהילת 'זכרון יחיאל' רחוב שאול המלך 21 ירושלים

בנשיאות מורינו הגה"צ רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ שליט"א

פתגמין קדישין שנשמעו ממעיינותיו של רבינו שליט"א

פרפראות לחכמה

מדוע לא הרג אליפז את יעקב

ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה (כ"ח, י')

וכתב רש"י (שם כ"ט, י"א) וז"ל: לפי שודדף אליפז בן עשו, במצות אביו אחריו (אחרי יעקב) להרגו והשיגו, ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק, משך ידו, אמר לו (אליפז ליעקב) מה אעשה לציווי של אבא, אמר לו יעקב, טול מה שבידי, והעני חשוב כמת (נדרים דף ס"ד ע"ב, זוהר חלק ב' פרשת משפטים, ברעיא מהימנא, דף קי"ט ע"א).

ובספר הישר (פרשת תולדות, ד"ה ויהי) כתב וז"ל: ויהי בצאת יעקב ללכת חרנה (פרשתינו פרשת ויצא, כ"ח, י'), ויקרא אל אליפז בנו, וידבר אליו בסתר לאמר, עתה מהר, וקח חרבך בידך, ורדפת אחרי יעקב, ועברת לפניו אל הדרך, וארבת לו, והרגתו בחרבך, באחד ההרים, ולקחת את כל אשר לו, ובאת. ואליפז בן עשיו, איש מהיר, ויודע קשת, כאשר הורהו אביו, וידע לצוד ציד בשדה, וגיבור חיל, ויעש אליפז כאשר צוהו אביו. ואליפז היה בן שלש עשרה שנה, בעת ההיא. ויקם אליפז, וילך ויקח עשרה אנשים, אחי אמו אתו, וירדוף אחרי יעקב, וידבק את יעקב, ויארוב לו בגבול ארץ כנען, מול עיר שכם. וירא יעקב את אליפז, רודף אחריו, הוא ואנשיו, ויעמוד יעקב במקום אשר הלך בו, לדעת מה זה, כי לא ידע הדבר. וישלוף אליפז את חרבו, וילך הלך וקרב, הוא ואנשיו, מול יעקב. ויאמר אליהם יעקב, מה לכם כי באתם עד הלום, ומה תרדפו בחרבכם. ויקרב אליפז מול יעקב, ויאמר אליו, כה וכה צוה לי אבי, ועתה לא אעבור, על מצותו אשר צוני. וירא יעקב כי דברי עשיו, חזקה אל אליפז בנו. ויגש יעקב, ויתחנן לאליפז ואנשיו אשר אתו לאמר. הנה כל אשר לי, ואשר נתנו לי אבי ואמי, קח לך, ולך מעלי, ואל תמיתני, והיה לך הדבר הזה אתי לצדקה. ויתן ה' את חן יעקב, בעיני אליפז בן עשיו ואנשיו, וישמעו בקול יעקב, ולא המיתוהו, ויקחו אליפז ואנשיו, את כל אשר ליעקב, ואת הכסף, ואת הזהב, אשר הוציא עמו מבאר שבע, לא השאירו לו דבר.

ובספר בעלי ברית אברהם (להר"א אזולאי, זקינו של החיד"א, פרשת ויצא, כ"ח, כ"א, ד"ה ומצאתי) כתב וז"ל: מצאתי כתוב משם רז"ל, כאשר רדף אליפז אחר יעקב, להורגו במצות אביו. כשהשיגו, ישב אצלו ברחוק ארבע אמות, והתחיל לבכות, אמר לו יעקב, למה אתה בוכה, אמר לו אליפז, אבי גזר עלי להרגיך, וחייב אני לקיים מצות אבי. ועוד שנשבע לכרות את ראשי, אם לא אוליך לו את ראשך. ואני, אי אפשר להורגך, כי אתה רבי שלמדתני תורה, לכן לא ידעתי מה אעשה. אמר לו יעקב, טול את נכסי מעל ידי, ועל ידי זה, תקיים מצות אבין, שהעני חשוב כמת (גמרא נדרים הנ"ל, זוהר פרשת משפטים הנ"ל). ולענין הראש, תאמר שפגע בך ארי, וזרקת אותו אליו, להציל את נפשך. ונתרצה לו אליפז בזה. מיד נתקרב יעקב בשפת הנהר, ופשט כל בגדיו, וכנכנס בנהר, ונטלם אליפז, והלך לו, ונשאר יעקב ערום בתוך המים, וידיו פרושות השמים, בוכה ומתפלל. מיד נזדמן לו פרש אחד, מהרצים רוכבי הרכש, ונפל מהסוס בשפת הנהר, ורגלו אחוזה בתוך הרפש, ונטבע בנהר, ומת. ויעקב פשט את בגדיו, וכבסן ולבשן, וזה היה קרוב לבית מדרשו של עֵבר, ונתעכב שם ארבע עשר שנים, ושם למד חכמה, ונטמן שם, פן יפגעו בו קרובי ההרוג, ויאמרו שהוא הרגו (והחיד"א בספרו פני דוד (פרשת ויצא ס"ק י"ד), הביא זאת בקצרה).

ובהדר זקנים (פירוש תוספות, פרשת בשלח ד"ה ויבא) כתב וז"ל: כיון שראה עשיו שלא עשה אליפז מצותו (שציוה אותו להרוג את יעקב, כשהלך לפדן ארם), הלך עשיו לעמלק בן אליפז, ואמר לו שיהרוג את יעקב, נתרצה עמלק לדברי זקנו עשיו, ונשבע לו שיהרגנו, כששמעה תמנע (פלגש של אליפז, בראשית ל"ו, י"ב), הדברי הרע – אמרה לו (לעמלק) חוב גדול מוטל על זרעו של אברהם, כדכתיב (בראשית ט"ו, י"א) "ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה" ואם תהרוג יעקב, הרי החוב מוטל עליך, ועל זרעו של עשיו, כי אתם מזרע אברהם, ולכך המתין עד אחר השיעבוד שנפרע החוב, ויצאו ממצרים, ויבא עליהם להינקם מהם בגלל שבועתו, והיינו דכתיב (שמות י"ז, ח') "ויבא עמלק". והובא בקצרה בדעת זקנים מבעלי התוספות (שם), ובחזקוני (שם).

ובאגרת הטיול (לאחיו של מהר"ל מפראג, חלק הפשט ס"ק ו') איתא שיעקב אבינו אמר זאת לאליפז, דז"ל: מצאתי, מה ראה עמלק להלחם בישראל, בשעה שרדף אליפז אחר יעקב להורגו במצות אביו, אמר לו יעקב אם תהרגני, הא מוטל עליך גזירת בין הבתרים, משך ידו ולא הרגו, וציוה לעמלק בנו שימתין עד שיצאו בני ישראל ממצרים, ויהיו מוכנים לקבל הברכות בארצם, ואז ילחם בהם. וכ"ה בילקוט ראובני (פרשת ויצא ס"ק ב') בשם מדרש.

ובתורת שלמה (שם כ"ח, י"ד, ס"ק צ"ז) מביא בשם מדרש נר השכלים (כת"י) וז"ל: כיון שברח יעקב מעשיו, פגע בו עשו ואליפז בנו, וביקש עשו לשוחטו, אמר אליפז לעשו, הלא כתיב באברהם (בראשית ט"ו, י"ג) "כי גר יהיה זרעך – ארבע מאות שנה", – ועכשיו אם אתה הורג את יעקב, נמצאת אתה וזרעך משתעבדין ארבע מאות שנה, מפני שדבר ה' קיים לעולם ולעולמי עולמים, מוטב שתצילו, ותתקיים הנבואה בו ובזרעו, ואל תשעבד אתה ובניך ארבע מאות שנה.

* * *

לדייק לומר תמיד לך לשלום ולא בשלום

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושבתי בשלום אל בית אבי (כ"ח, כ')

איתא בגמ' ברכות (דף ס"ד ע"א) ואמר ר' אבין הלוי, הנפטר מחבירו אל יאמרו לו לך בשלום, אלא לך לשלום, שהרי יתרו שאמר לו למשה (שמות יח) לך לשלום עלה והצליח, דוד שאמר לאבשלום (שמואל ב, ט"ו) לך בשלום הלך ונתלה.

עובדא רבא

לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה

הרה"ק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א, נולד ביום ט' בכסלו תקל"ד ונפטר ביום ט' בכסלו תקפ"ח. בהיותו בן חמש עשרה נתמנה על ידי אביו הרה"ק "בעל התניא" זיע"א למדריך אברכים באי ביתו של אביו. אף דברי התעוררות לחסידים השמיע בשם אביו, ואז ראו בו את המנהיג המתאים ביותר למלא את מקום אביו. ואמנם עם פטירת הרב בעל התניא הוכתר לממשיך דרכו והתיישב בלויבאוויטש. בשנת תקפ"ז נאסר בעיר וויטעבסק וישב כחדשיים במאסר, סיבת המאסר היתה מלשינות בפני הממשלה הרוסית שהרב תומך בשולטן הטורקי ואף שולח לו כסף. בעשרה בכסלו שוחרר מאסרו ונסע לעיר המרפא קארלסבד.

בדרך נסיעתו ביקר אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א שחלק לו כבוד רב, אחר כך בא להאדיטש לימים הנוראים שנת תקפ"ח, ונתקבצו לשם החסידים מכל הסביבות, ודרש הרבה בבית המדרש שלפני קבר אביו. פעם אחת הלך להשתטח על ציונו של אביו ושהה שם זמן רב. ואחר כך יצא משם בשמחה רבה ופניו שוחקות ואמר: "פעלתי מאאמו"ר נ"ע שיפטרוני מהרבנות". החסידים חשבו שכוונתו הוא שיסע לארץ הקודש כי השתוקק לכך תמיד, ואמרו לו למה ידבר אדוננו כדברים האלה, איך יעזוב אותנו כצאן בלי רועה? והשיב להם "הלא עמכם חתני הרמ"מ הוא אדמו"ר בעל הצמח צדק, הוא יהיה לכם לרועה נאמן" אחר כך נסע דרך עיר ניאזין ושם נחלה מאד ונסתלק לבית עולמו ביום ט' כסלו תקפ"ח כשהוא בן נ"ד שנה בדיוק.

מסופר: פעם התאספו מספר חסידים סביב רבי מנחם נחום בנו של הרה"ק האדמו"ר האמצעי זיע"א ושמעו סיפור מבהיל ומרעיש נפש שאירע עמו. באחד מימי הירידּ שהתקיים בקיץ האחרון הגיע לניעזין פקיד יהודי בשם אהרן, איש אמונו של זעליג הסוחר הידוע ממוסקבה, ובידו אלף רובל לקניית סחורה עבור אדונו. העיסקה נכתבה ונחתמה עוד קודם לכן בין הצדדים, ולא נותר לאהרן אלא למסור את המזומנים וליטול את הסחורה. כיוון שהגיע לניעזין שעה קלה קודם כניסת השבת, בחר באכסניה הראשונה שנזדמנה לו, כיוון שלא רצה להחזיק את הכסף ברשותו, הפקיד אהרן את אלף הרובל בידי בעל האכסניה, ואהרן לא היסס להפקיד בידיו את הממון, הלה בעל זקן נאה היה וסבר פנים מעורר אמון. בצאת השבת ניגש אהרן אל בעל האכסניה כדי ליטול הימנו את ממונו בחזרה, אך בעל האכסניה הביט בו בפנים מתפלאות ומשך בכתפיו בתמיהה: על איזה פיקדון כבודו מדבר? שאל. אהרן התבלבל והציץ בפני בעל הבית כמנסה לרדת לסוף דעתו, אך כעבור רגע התעשת ושטח את בקשתו פעם נוספת בסבלנות רבה. סמקו פניו של בעל האכסניה מחימה, קמץ את אגרופיו, היכה בשולחן בזעם, וצווח: "הסתלק לך מביתי שקרן ונבזה לפני שאפליא בך את מכותי".

נפחד אהרן מאיומיו ומראהו של בעל האכסניה ולא ניסה אפילו לעמוד על שלו. כיוון שלא היה לאהרן מכר ומודע בכל העיר, החל להסתובב ברחובות הזרים לו, עד שרגליו הוליכו אותו בלי משים אל בית המדרש. נכנס אהרן לבית המדרש ועמד בפתח. כל בית המדרש היה חשוך לבד מפינה אחת שהוארה בעששית, התקרב אהרן לאותה פינה וראה את רבי נחום יושב שם ושוקד על ספריו. "הוא האיש שאוכל להיוועץ עמו" הבזיקה במוחו מחשבה. סיפר אהרן לרבי נחום את הקורות עמו מאז נשלח ממוסקבה על ידי זעליג הסוחר, עד מעשה החמס ואיומיו של בעל האכסניה. למחרת עם בוקר הלך ר' נחום לבעל האכסניה ושאל אותו בעניין סכום הכסף, הלה משך כתפיו בכעס עצור: "אינני יודע על שום פיקדון" השיב בחימה אמש פנה אלי הזר הלז וביקש ממני סכום כסף עצום שהפקיד בידי כביכול, אך אינני מכיר אותו ועד לאותו רגע לא ראיתיו מעולם. חזר רבי נחום אל אהרן בידיעה שאין בכוחו לעזור, עדים להפקדת הכסף בידי בעל האכסניה

והנה הגם שמהגמ' משמע דרק כשנפטר אחד מחביריו צריכים לדייק בלשון ולאמר לשלום, אבל כשבני אדם מדברים ובתוך השיחה לא מקפידים ואומרים בשלום, כפי שנהוג בין הנשים לאמר לאשה לפני הלידה שמברכין אותה שתעבור בשלום וכדומה. ואני תמיד תמהתי למה לא מקפידים גם על זה ולאמר רק לשלום דהבט וראה איך שבתפילה הקפידו לא לכתוב בשלום, כמו שאומרים בזמירות ליל ש"ק מודה אני – ותפקוד אותי לחיים טובים ולשלום, ואפילו כשנפטרים מהמלאכים אומרים צאתכם לשלום ולא בשלום. ורק אומרים מלך שהשלום ברכני בשלום, כמו שאמרת בסיום (ששה סדרי משנה) דכיון שה' מברך בשלימות גמור בהשפעה גדולה יכול לברך בשלום, משא"כ לאדם כשאומר בשלום, מראה שכבר לא יוסף לענות שלימות, וזה כאילו מוציא כללה שאדם זה כבר ימות.

והנה מיעקב אבינו רואים שגם סתם, הן בין אדם לחבירו והן בין אדם לעצמו, ג"כ לא טוב שיאמר בשלום, דהרי יעקב אבינו אמר "ושבתי בשלום אל בית אבי" הבה ונתבונן כמה הרפתקאות שעברו עליו עד שהגיע לבית אביו, דבודה מתה (בראשית ל"ה, ח'), רבקה מתה (רש"י שם), רחל מתה (שם י"ח), חוץ ממה שסבל מלבן, ומעשיו שבא להלחם אתו, ומ"שכם" שלקח את דינה. ונשאלתי מהרה"ג רבי יעקב מאיר יעקבזון (שליט"א) [צ"ל] למה נענש יעקב בדינה על שאחר הנדר (כדאיתא ברש"י), הרי הוא אומר "ושבתי בשלום אל בית אבי", וכיון שמתה רחל בדרך (בראשית) נמצא שהנדר לא חל. ועניתי תירוץ הזה דיש פגם כשמבקשים בשלום, דאז נותנים לצרה ח"ו לחול, וכשמבקשים בקשה צריכים לדייק בבקשה. וכדאיתא באור החיים הק' פרשת ואתחנן (ג', כ"ג) דאחד מתנאי התפלה שתתקבל היא, שתהיה תפלתו מפורשת ולא תהיה סובלת, פירוש בלתי הגון, וכמעשה שהובא במדרש (רבא אסתר ז', כ"ד) בההוא גוי וישראל שהיו בדרך, וילדה בהמתו של גוי והכריח ישראל להרכיבו על כתפו (עכ"ד). ומסופר שם במדרש משל לאדם אחד היה מהלך בדרך, ונתקלקל קרסולי רגליו, אמר הלואי שהיה לי חמור, עבר עליו איש אחד מרומיים, שעתה ילדה לו חמרתו עיר אחד, וא"ל קח והרכב עליך עיר זה, אמר הרי תפלתי נשמעת אבל אנכי לא שאלתי כהוגן, כלומר לא פירשתי דברי אם ארכוב אני על החמור, או להרכיבה עלי והרי תפלתי נהפכה עלי למשחית (מתנות כהונה שם). רואים מכאן עד כמה צריכים לזהר לפרש תפלה כהוגן.

* * *

מי שלא עובד על מידתו ישאר כך עד יום מותו

ויהי כשמוע לבן את שמע יעקב בן אחותו וירץ לקראתו ויחבק לו, וישק לו (כ"ט, י"ג)

פירש רש"י כסבור ממון הוא טעון, שהרי עבד הבית בא לכאן בעשרה גמלים טעונים, וכשלא ראה עמו כלום אמר שמא זהובים הביא, והנה בחיקו, ושמא מרגליות הביא והם בפיו (עכ"ד). מכאן רואים מוסר השכל, מי שלא עובד על המידות שלו, נשאר אותו דבר אפילו רבות שנים, דלבן חמד ממון, רואים כבר כשאליעזר עבד אברהם בא לחפש שידוך עבור יצחק, כדכתיב בפרשת חיי שרה (כ"ד, כ"ט – ל') ולרבקה אח ושמו לבן, וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין, ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו, פירש רש"י (שם כ"ט) למה רץ ועל מה רץ, ויהי כראות את הנזם, אמר עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון (עכ"ל).

וממעשה זו, עד שיעקב הגיע עבר תשעים ושבע שנים, ונשאר אותו לבן "וירץ לקראתו" לראות באיזה רכוש גדול הגיע, "ויחבק לו" לברוך הכסף בחיקו "וישק לו" לראות אם יש לו מרגליות בפה. והחשבון תשעים ושבע שנים הוא כך: אליעזר עבד אברהם לקח את רבקה לביתו של יצחק, ויצחק היה אז ארבעים שנה (פרשת תולדות כ"ה, י"ט), וכשנולד יעקב היה יצחק בן ששים שנה (שם כ"ה, כ"ו), הרי שעבר עשרים שנה, ויעקב נתברך בברכות (וישלח ל"ה, כ"ט) כשהיה בן ששים ושלוש שנה (מגילה דף י"ז ע"א רש"י תולדות כ"ח, ט'), הרי שמונים ושלש שנה, ויעקב היה אצל שם ועבר ארבע עשרה שנה (מגילה שם, רש"י חיי שרה כ"ה, י"ז, תולדות כ"ח, ט', וישלח ל"ה, כ"ט) הרי תשעים ושבע שנים.

* * *

הקב"ה שולח רמזים, ועל האדם להבין הרמזים

וירא יעקב את פני לבן, והנה איננו עמו כתמול שלשום, ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך (ל"א, ב')

בפרשה זו רואים שהקב"ה שולח רמזים לאדם מה לעשות, ואם לא מבין שולח רמז יותר חזק, עד שבסופו של דבר עושה מה שצריך דבתחילה שמע יעקב שבני לבן מרננים אחריו שהוא התעשר על חשבון אביו, אבל היות שזה רק דברי בני לבן, חשב יעקב דהם לא יודעים מה שהוא עשה ללבן, דהרי הם נולדו רק אחרי שיעקב הגיע לשם (כמבואר ברש"י) ולכן לא התייחס יעקב לזה. אח"כ הגיע עוד רמז "וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום" ז"א שלבן חושב כמו בניו. אח"כ הגיע עוד רמז "ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך" אז וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו (שם ד') והסביר להם כל מה שסובל מאביהם ורוצה לחזור.

רמז נוסף היה ליעקב, שרבקה אמו שלחה את דבורה לפדן ארם שיאמר ליעקב שיחזור, והיא נפטרה בדרך בחזרה בדכתיב בפרשת וישלח (ל"ה, ח') ותמת דבורה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון, כתב ברש"י מה ענין דבורה בבית יעקב, אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב ושלחתי ולקחתי משם, שלחה דבורה אצלו לפדן ארם לצאת משם ומתה בדרך (עכ"ד), ויתכן שהיא הגיע כמה חדשים לפני וישמע את דברי בני לבן.

* * *

האם יעקב חזר מחרן להר המוריה

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כ"ח, י')

פירש רש"י וילך חרנה יצא ללכת לחרן. והסביר השפתי חכמים (ס"ק ז') דקשה ליה לרש"י וילך חרנה משמע שבא לחרן, וזה אי אפשר שהרי אח"כ כתיב ויפגע במקום, וזה היה קודם ביאתו לחרן, ודוחק לומר שיהיה וילך כמשמעו שבא לחרן, ואח"כ שב לבאר שבע מה שפגע לו בדרך, כי אין זה דרך המקרא, לכן פירש יצא ללכת לחרן (עכ"ד). מדברי רש"י רואים שמפרש וילך חרנה שרצה ללכת לחרן, אבל לא הלך לחרן דהרי אח"כ כתוב ויפגע במקום, והשפתי חכמים כתב שדוחק לומר שהלך לחרן ואח"כ ויפגע המקום.

ולפלא שרש"י לקמן (פסוק י"ז) כתב להדיא לפי הגמ' חולין (דף צ"א ע"ב) "איהו עד חרן אזל" וקרא מוכיח וילך חרנה כי מטה לחרן אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו יהב דעתיה למהדר וחזר עד בית אל וקפצה לו הארץ (עכ"ד). היוצא מכל זה שרש"י הביא מחלוקת מה פירוש וילך לחרן, רק לא נכתב בפסוק אחד, דכשלומדים כאן (פסוק י') וילך חרנה מפרש רצה ללכת לחרן, הוא כשלומדים פסוק י"ז מביא שהלך באמת לחרן, וחזר בחזרה.

לא היו, שטר פיקדון אינו בנמצא, וממילא דין תורה לא יפסוק שבעל הפיקדון יקבל את כספו בחזרה, עם זאת כיוון שניכר מדברי אהרן שהוא אומר דברי אמת, יעץ לו ללכת אל האוהל הקדוש של בעל התניא ולבקש שם רחמים, אולי יערה הקב"ה רוח של תשובה בלבו של האכסנאי ויתעורר להשיב את הכסף. עשה אהרן כהצעת רבי נחום ונסע בלב שבור אל האוהל הקדוש שבהאדיטש לעורר עליו רחמים.

היה זה יום רגיל ושגרתי, ולעת צהריים התפנה בעל האכסניה מעיסוקיו בשירות האורחים והלך לאכול את ארוחת הצהרים, כאשר קרה לפתע דבר מופלא ונדיר, עוד האכסנאי מסתדר על מקומו לקראת הארוחה, קפצה לפתע על השולחן חולדה גדולה דוחה ומגעילה, וקבעה לה מקום מול צלחתו. נסוג בעל האכסניה ממקומו בבהלה ופניו חוורו מבושה לפני אורחיו, כעבור רגע קצר החל לנפנף בידיו ובמטפחתו לעבר החולדה הנועזת כדי לגרשה, אך זו רבצה במקומה לא נעה ולא זעה, ואך התכרבלה במקומה במנוחה ושלווה. יצא בעל האכסניה מכליו והטיח לעברה את ידו, אך זו זינקה בתגובה לעבר צווארו ונעצה בחזקה את ציפורניה, זעקה חנוקה נמלטה מפי האיש והוא אביב את שיווי ממשקלו ונפל. הסובבים שהביטו כל העת בנעשה, ניסו לנתק את היצור הלזה שנדבק לצווארו של מארחם, אך אותה חיה קטנה המשיכה לנעוץ את ציפורניה ולא הרפתה עד כדי סכנה לחייו, הבינו הכל שלא אירוע שבגדר הטבע הוא זה ויש דברים בגו. רגע ארוך חלף כאשר גניחתו של בעל האכסניה הסבה אליו את תשומת לבם של הנוכחים, סימן להם האכסנאי באצבעו, וכשגחנו לעברו אמר להם, יודע אני בשל מה הגיעה אלי הצרה הגדולה הזאת, הדבר בא עלי משום שמעלתי בכספי הפיקדון שנתן בידי אהרן, כן אלף רובל כסף נתן בידי לפני כניסת השבת ואני הכחשתי זאת בצאת השבת במצח נחושה. החליפו הנוכחים זה עם זה מבטים של הבנה, שהרי הכירו מכבר את מעלליו של בעל האכסניה אך הווידוי הפתיעם, ציפו הכל שבעקבות הווידוי תרד החולדה מקרבנה. אך זו לא סרה ממנו והמשיכה ללפות את צווארו.

הבינו הכל כי משמים נשלחה אותה חולדה לתקן את הטעון תיקון ואין כל סיכוי להסירה מגופו של האיש עד שהתיקון ייעשה, דומה שגם האכסנאי הבין זאת, שכן רמז לנוכחים בכוחות לא לו, וכשקרבו לעברו אמר: לכו ובקשו בשמי את מחילתו של הצדיק רבנו מנחם נחום שהעזתי פני כנגדו, והתכחשתי בחציפות לאזהרתו, מהרו, חוסו עלי והסירו ממני את הקללה האיומה הזאת שדבקה לצווארי. לא חלפה שעה ארוכה כשדמותו ההדורה של רבי נחום נראתה בפתח, נכנס הצדיק וקרב אל האכסנאי, וכשראה את החולדה לופתת בעקשנות את גרונו של האומלל, הרצינו פניו ביתר שאת. עוד רגע, ורבי נחום רכן מעל האכסנאי ולחש ברצינות עמוקה: מחול לך! מחול לך! וחזר והתבונן בציפייה באיש ובחולדה. אך זו לא זעה כמלוא נימה. חוורו פניו של רבי נחום ועיניו הצטמצמו במחשבה חוקרת, לבסוף נשם עמוקות והתכופף לעבר האכסנאי ושאל אותו: אמור נא לי שמא הטחת דברים כלפי אבא האדמו"ר האמצעי זיע"א? גניחה עמוקה נשמעה בחדר, חדי עין הבחינו אף מקצה החדר בהנהון הקל שנענע האכסנאי, אם כן הזדקף רבי נחום בהקלה, לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה. מיהרו הנוכחים לשאת את האכסנאי אל האוהל הקדוש, משהגיע והונח למרגלות הציון הקדוש, פרץ האכסנאי בבכייה קורעת לבבות וביקש מחילה גמורה, בהבטיחו כי מעתה והלאה יעשה את הישר ואת הרצוי בעיני אלוקים ואדם. לא הספיק האכסנאי לסיים את דבריו כשהחולדה זינקה לפתע בזריזות רבה, ובטרם הספיקו הנוכחים הנרגשים אפילו למצמץ נעלמה באפלוליתה של מחילה קטנה בזווית ביתו של האוהל הקדוש.

